

Wat we kunnen leren van de corona-aanpak

Geplaatst op 29 juli 2020

Begin maart werd de eerste COVID-19-besmetting vastgesteld in een verpleeghuis. Daarna volgden de besmettingen elkaar in hoog tempo op. Uit voorzorg werd besloten om alle verpleeghuizen en kleinschalige woonvormen te sluiten voor bezoek. Een beslissing die, zo schreef LOC al eerder, heeft geleid tot veel verdriet en onrust onder cliënten, familie en medewerkers. Het kabinet wil graag leren van de aanpak tijdens de

uitbraak.

De afgelopen periode zijn door het kabinet veel gesprekken gevoerd met experts, beroeps-, branche- en cliëntenorganisaties, waaronder LOC. Uit deze gesprekken zijn lessen geformuleerd over de genomen maatregelen en het te voeren beleid. Deze lessen heeft minister De Jonge beschreven in een Kamerbrief. In de brief wordt het belang van de betrokkenheid van cliëntenraden sterk benadrukt.

Geformuleerde lessen

In de Kamerbrief komt de minister tot de volgende lijst van geformuleerde lessen. De lessen zijn divers en bevinden zich op verschillende niveaus. Hieronder staan de lessen waarin cliëntenraden een nadrukkelijke rol hebben. Zie voor uitleg van alle geformuleerde lessen de [volledige brief](#) van de minister.

1. De basis(veiligheid) moet op orde zijn in alle verpleeghuizen;
2. Er moet voldoende ondersteuning voor zorgaanbieders zijn;
3. Er moet sprake zijn van een goede landelijke en regionale positionering van de verpleeghuiszorg in alle (crisis)overleggen;
4. Er moeten voldoende zorgprofessionals zijn, en aandacht voor hun welzijn en betrokkenheid;
5. Er moet voldoende (opschaalbare) capaciteit voor COVID-19-patiënten zijn;
6. Er moet financiële ondersteuning zijn voor de continuïteit van het zorglandschap;
7. Een goede monitoring is essentieel;
8. Er moet sneller en gericht getest worden;

9. Er moeten voldoende persoonlijke beschermingsmiddelen beschikbaar zijn;
10. Zorg voor een evenwichtige en gedifferentieerde bezoekenregeling.

Rol cliëntenraden voorbereiding mogelijk toekomstige virusuitbraak

Op basis van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz, [zie brochure LOC](#)) is de bestuurder verantwoordelijk voor het creëren van randvoorwaarden voor goede en veilige zorg. Vanuit die verantwoordelijkheid mag verwacht worden dat de bestuurder lessen leert uit de afgelopen periode en zich voorbereidt op mogelijke toekomstige virusuitbraken. Dat doet de bestuurder niet alleen. De minister benadrukt dat de cliëntenraad betrokken moet zijn bij het aanpassen van bijvoorbeeld crisisplannen en draaiboeken. Van het begin van een uitbraak tot aan het einde ervan. Deze draaiboeken moeten ook voorzien in de communicatie (met cliënten en hun naasten) rondom een tijdelijke sluiting of bezoekenregeling. Mensen moeten goed weten waar ze aan toe zijn en bewust zijn van procedures en rechten. Een cliëntenraad kan de bestuurder hierover adviseren en instemmen met de voorgenomen besluiten. Alle besluiten omtrent sluiting of bezoek zijn namelijk 'voor cliënten geldende regelingen' en vallen onder het instemmingsrecht. Daarnaast heeft de cliëntenraad een rol in het verzamelen van signalen bij cliënten en hun naasten over wat beter en duidelijker kan.

Rol voor cliëntenraden tijdens een virusuitbraak

Het corona-virus heeft dilemma's opgeleverd, bijvoorbeeld over de effecten van de bezoekenregeling. Bij sommige bewoners ontstond meer rust die als aangenaam werd ervaren, maar bij anderen leidde het gebrek aan rust tot meer apathie. Juist omdat elke situatie verschillend is, heeft LOC het belang van maatwerk benadrukt. De minister zegt gelukkig in zijn brief het volgende, namelijk dat:

de kans klein is dat er een ministeriële regeling voor een bezoekenregeling wordt opgesteld die voor het gehele land geldt. Dit komt in de eerste plaats omdat we nieuwe besmettingshaarden eerder en beter in het vizier hebben en dat we gerichtere maatregelen kunnen nemen op lokaal dan wel regionaal niveau. Dit maakt het mogelijk meer maatwerk te leveren: doen wat noodzakelijk is in de lokale situatie waarbij middel en doel in een goede verhouding tot elkaar staan.

Er zullen eerst andere maatregelen worden verkend en ingevoerd moeten worden, gezien de impact van een bezoekverbod op de kwaliteit van leven van cliënten. In de afweging over lokale maatregelen of een bezoekplan moeten bestuurders in gesprek met cliënten, professionals en cliëntenraden. Met als uitgangspunt dat de vrijheid van mensen niet langer en sterker beperkt worden dan noodzakelijk en dat men te allen tijde de instelling mag verlaten.

Handreiking aangepast

De al bestaande handreiking is in overleg met de veldpartijen aangepast op een aantal punten. Cliëntenraden kunnen hierbij een belangrijke rol spelen.

(1) Bij een uitbraak in een verpleeghuislocatie is het aan de bestuurder om te besluiten over het sluiten van de locatie voor bezoek. De bestuurder van de instelling besluit hierover in samenspraak met de

cliëntenraad en andere betrokken en communiceert daarover.

(2) Bij een uitbraak in een verpleeghuislocatie is het belangrijk dat de kleinst afsluitbare eenheid in het gebouw wordt gesloten voor bezoek voor de periode tot twee weken na de laatste klacht. Er zijn enkele vormen van toegang genoemd die niet worden beperkt. Zoals de toegang van een familielid of naaste tot een bewoner die op korte termijn gaat overlijden. Ook kan op grond van een proportionele afweging worden geconcludeerd dat meer toegang mogelijk is. Zo kan bepaald worden dat voor iedere cliënt ten minste één bezoeker wordt toegelaten. Hierin ligt ook een rol voor de cliëntenraad.

(3) Maatwerk is ook mogelijk bij vaste vrijwilligers. De minister ziet gelukkig ook een landelijke regeling hier niet wenselijk is. Omdat de situatie per locatie en zelfs per bewoner kan verschillen. Ook hier is het belangrijk dat de bestuurder het besluit zo objectief mogelijk motiveert en hierover helder communiceert met cliëntenraad en overige betrokkenen.

Tot slot

De huidige situatie en de voorbereiding op een eventuele toekomstige virusuitbraak vraagt goed overleg tussen alle betrokken partijen: bewoners, naasten, cliëntenraad, personeelsvertegenwoordiging, PAR/VAR, artsen en management. LOC biedt ondersteuning aan cliëntenraden om dit gesprek te voeren. Contact opnemen met LOC kan via 030 284 32 00 of vraagbaak@loc.nl

---

Meer artikelen over de thema's met trefwoorden:

Thema's: [Adviesonderwerpen van de cliëntenraad](#), [Coronavirus](#)